

ДОСЯГНЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ ШЛЯХОМ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПОЛІТИКИ ЙОГО ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Проблема визначення дієвих інструментів у механізмі фінансового забезпечення природоохоронної діяльності у контексті сталого розвитку економіки регіону займає важливе місце в економічній науці.

Питанням екологізації регіонального розвитку присвячена велика кількість монографій, статей, доповідей таких науковців, як: Л.Г. Мельник, В.В. Сабадаш, І.О. Ілляшенко, М.М. Кисельова, О.О. Веклич, Є.О. Балацький. Проте реалії економіки вимагають постійного переосмислення шляхів реалізації і, відповідно їх, вдосконалення.

Основним інструментом для реалізації цих цілей є фінанси як економічні відносини, що виникають в процесі формування, розподілу та використання фондів грошових коштів.

Наразі на шляху до сталого розвитку нашого регіону існують дві основні перешкоди. Зокрема це[1]:

1. Екодеструктивний вплив на навколишнє природне середовище, що спричиняється виробничою діяльністю суб'єктів господарювання.
2. Недосконалість фінансового механізму природоохоронної діяльності.

Проаналізувавши стан навколишнього природного середовища в Сумській області, стало відомо, що основними забруднювачами атмосферного повітря та водних ресурсів нашого регіону є виробничі підприємства (дані наведено у табл.1):

Таблиця 1- Основні забруднювачі атмосферного повітря[3]:

Підприємство забруднювач	Відомча приналежність	Валовий викид, (т.)		Зменшення/- збільшення/+	Причина зменшення/ збільшення
		2014 р	2013р.		
Сумське ЛВУМГ	ДК "Укртрансгаз" УМГ"Київтрансгаз"	8529,1	1200	+	Збільшення кількості ремонтів технологічного обладнання
ТОВ«Сумитеплоенерго»	ДК "Укртрансгаз" УМГ"Київтрансгаз"	4649,9	5540	+	Зменшення роботи технологічного обладнання.
Качанівський ГПЗ ПАТ «Укрнафта»	ВАТ "Укрнафта	4420,3	4860	+	Збільшення кількості ремонтів технологічного обладнання.
НГВУ"Охтирканафтогаз" ПАТ «Укрнафта»	ВАТ "Укрнафта"	2398,1	2610	+	Зменшення кількості ремонтів технологічного обладнання
НГВУ "Полтавнафтогаз" ПАТ «Укрнафта»	ВАТ "Укрнафта"	1123,1	1190	-	Збільшення кількості ремонтів технологічного обладнання.
ПАТ "Суміхімпром"	Мінпромполітики України	3353,7	4160	+	Збільшення обсягів виробництва.
ПАТ "Сумське НВО ім. М.В. Фрунзе"	Мінпромполітики України	448,3	440	-	Зменшення обсягів виробництва.

У структурі промислового потенціалу області більше 95% викидів забруднюючих речовин припадає на екологічно небезпечні виробництва наступних галузей: добувна промисловість – діяльність транспорту та зв'язку – 8713,060 тис. т або 28,8% від загальних викидів стаціонарними джерелами по області; переробна промисловість – 6458,804 тис. т або 21,3%; виробництво та розподілення електроенергії, газу та води – 5336,491 тис. т або 17,6%.

У 2013 р. загальний скид стічних вод у поверхневі водні об'єкти (рис. 2.2) у порівнянні з 2011 р. збільшився на 5,93 млн.м3 (з 51,84 до 57,77 млн. м3), з них[3]:

- 6,283 млн.м3 стічних вод забезпечувалось нормативною очисткою на очисних спорудах перед скидом в водні об'єкти, що складає 10,9 %,

- 22,24 млн.м3 скинуто в поверхневі водні об'єкти недостатньо очищених стічних вод, що складає 38,5 %;

- 0,067млн.м3 зовсім без очистки що складає 0,1%;

- 29,18 млн. м3 скинуто нормативно чистих вод без очистки, що складає 50,5 %.

Унаслідок екстенсивного розвитку сільського господарства, водних і хімічних меліорацій відбувається інтенсивний розвиток ерозійних процесів ґрунту та зниження його родючості. Результати досліджень свідчать, що вміст свинцю в ґрунті господарств Глухівського району становив – 0,32 – 2,67 мг/кг, Білопільського - 0,48 – 3,12 мг/кг, Шосткинського - 0,30 - 2,10 мг/кг, Середино-Будського – 0,28 - 1,95 мг/кг; а вміст кадмію в Глухівському районі – 0,07 – 0,27 мг/кг, Білопільському - 0,05 – 0,32 мг/кг, Шосткинському - 0,05-0,28 мг/кг, Середино-Будському - 0,05-0,21 мг/кг. [3].

Отже, доцільно розглянути механізм який забезпечує функціонування природоохоронної галузі в Сумській області. Як було сказано вище, саме таким механізмом являється фінансове забезпечення. Якщо порівняти дохідну частину обласного бюджету в даній галузі з видатковою, то визначимо що, наприклад у 2012 році доходи становили 116 438 тис.грн., а видатки на охорону навколишнього природного середовища – 189,1 тис.грн. У 2013р видатків на охорону НПС взагалі не проводилось.

Отже, за умов нерівномірності обсягу платежів до бюджету, управлінським органам доцільно працювати у напрямленні, що пов'язане зі сферою екологічного страхування. Метою створення системи екологічного страхування є формування додаткових страхових екологічних фондів для компенсації збитків, що утворюються у третіх осіб, і самого

страхувальника в результаті аварійного або раптового забруднення навколишнього середовища, а також стимулювання заходів, що сприяють запобіганню аварій у страхувальників.

На рисунку 2 можемо побачити схему фінансового механізму підтримки екологічної безпеки держави, одним із інструментів якого є екологічне страхування[7]:

Рис. 2 Взаємозв'язок складових механізму забезпечення екологічної безпеки держави.

Таким чином, екологічне страхування покликане: створити додаткові джерела фінансування природоохоронних заходів і забезпечити часткову компенсацію збитків від аварійного забруднення навколишнього середовища, не застосовуючи для цього бюджетні кошти.

Отже внаслідок такої ситуації екологічне страхування є важливою системою забезпечення екологічної безпеки держави. Комплексний розвиток екологічного страхування в Україні дасть можливість об'єктам підвищеної небезпеки скоротити бюджетні витрати на ліквідацію аварійних і надзвичайних ситуацій та підвищити матеріальне забезпечення

підприємств і зацікавленість місцевих органів у мінімізації негативного впливу на навколишнє середовище;

В цілому страхування екологічних ризиків є достатньо ефективним економічним механізмом, який дозволяє компенсувати збиток, що завдається третім особам, так і витрати самих страхувальників, що виникають в результаті аварійного забруднення навколишнього середовища.

Література

1. Сабадаш В. В. Антиекологічні тенденції соціально-економічного розвитку: конфліктний потенціал екологічного фактора [Текст] / В. В. Сабадаш // Звіт про науково-дослідну роботу «Формування економічного механізму вирішення міжнародних екологічних конфліктів» [заключний звіт]. – Суми, 2010. – С. 43–46.
2. Закон України «Про страхування» [Електронний ресурс] / N 1586-VII від 04.07.2014 // Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>
3. Доповідь про стан навколишнього природного середовища в Сумській області у 2014 році [Електронний ресурс] / Департамент екології, паливно-енергетичного комплексу та природних ресурсів // 2014. Режим доступу: <http://www.pek.sm.gov.ua/>
4. Закон України «Про екологічне страхування» [Електронний ресурс] / №1046 від 21.05.2002 // Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>
5. Аналіз виконання обласного бюджету станом на 01.07.2013 року [Електронний ресурс] / Департамент фінансів Сумської ОДА // Режим доступу: <http://www.finansy.sm.gov.ua/>
6. Мельник Л.Г. Основи стійкого розвитку/ Мельник Л.Г. // Навчальний посібник. – Суми:ВТД «Університетська освіта», 2005. – 654с.
7. Андрейцев В. «Право екологічної безпеки: проблеми формування об'єктного складу» // Право України.-2009.-№12 – С. 12-20